

Téma: Povolání proroka

Vyprávíme podle: Izajáš 6 (Iz 1,16-20; 7,10-17; 11,1-10)

20 1 2008

Devítník

1. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ

a) Pro všechny věkové skupiny; příběhu spíše znalé

Víte, kdo je to prorok? Co vám říká jméno Izajáš? Co důležitého byste o něm řekli?

b) Pro střední a starší školní věk; pro znalé

Nedávno jsem šel do kostela a měl jsem moc špatnou náladu. Špatně jsem spal, protože jsem přemýšlel o nemocné babičce. Když jsem konečně usnul, zazvonil budík, a mě se vůbec nechtělo vstávat. Venku přšelo a do kostela se mi opravdu nechtělo. Najednou jsem zaslechl zvon z našeho kostela. Kupodivu mě to povzbudilo a já vstupoval do kostela za zpěvu písně: „Pán Bůh je síla má“. Uviděl jsem tam spoustu přátel a prožil krásné bohoslužby. Špatná nálada z rána byla ta tam. Odpoledne jsem zašel za babičkou do nemocnice. Myslím, že ji to potěšilo. Ty ranní bohoslužby mi nějak dodaly sílu a odvahu tam zajít. Ale jak to, že tomu tak není každou neděli?

c) Pro všechny věkové skupiny; příběhu spíše neznalé

Stalo se vám někdy, že jste měli před důležitým úkolem strach? Říkali jste si: „Já na to nemám, já to nezvládnu.“ Co vám pomohlo, abyste se zvládli? Povzbudil vás někdo? Dal vám dobrou radu, zastal se vás? Když dělám něco poprvé, obvykle se obávám, jak to dopadne. Jsem moc rád, když je při tom někdo se mnou. Mám s kým si o tom popovídat. Ale jsou situace, kdy jsem na všechno úplně sám. To pak mám hrozný strach.

2. POZNÁMKY K TEXTU A JEHO KATECHETICKÉMU VYUŽITÍ

- **Kniha Izajáš** představuje soubor prorockých výroků z různých dob a prostředí, proložený menšími literárními vsuvkami. Tyto texty prodělávaly svůj sámostatný vývoj, než byly zahrnuty do spisu nadepsaného příznačně Izajáš - „**Hospodin je spása**“. Tímto jménem navazují na proroka z 8. stol. před Kristem, ale o Hospodinově spáse nechávají mluvit různé bezjmenné svědky. Například od 40. kapitoly se očitáme v babylónském zajetí, dokonce se uvádí i jméno perského krále Kýra, vítěze nad Babylonií, což je od dob Izajášových časově vzdáleno více než 150 let. Celá kniha nás uvádí do období velmi dlouhého a nesmírně těžkého. Nejdříve Asyřané ohrožovali Judeu a oblehli Jeruzalém. Potom to byli Babylóňané, kteří dílo zkázy dokončili. Město i chrám zničili, lid odvěkli do zajetí. Ale i v situacích lidsky téměř beznadějných můžeme zaslechnout radostnou zvěst - „**Immanuel**“ (S námi Bůh - Iz 7,14).

- **Izajáš** je nazýván knížetem mezi proroky. Jeho jméno znamená „Hospodin je spása, záchrana, pomoc. Je to zvěstné jméno, které se dobře hodilo za sběrné označení i jiných prorockých textů zaměřených na zvěst o spáse. Osoba proroka přitom zůstala vedlejší.

- Děj 6. kapitoly se odehrává v roce smrti judského krále **Azarjáše** (740 př. Kr). Při slavnostním shromáždění prožije mladý Izajáš podivuhodnou zkušenost **setkání s Hospodinem**. Stalo se to uprostřed novoroční slavnosti na uvítanou Hospodina jako krále. Každoroční „adventní“ procesí s truhlou smlouvy mělo Izraelcům připomenout, že na počátku roku Hospodin usedá na trůn a ujímá se vlády nad svým lidem. Lid shromážděný na chrámovém nádvoří jása vstříc Hospodinu a očekává, že vykoná soud nad svými nepřáteli. Lid vítá Hospodina, ale nevidí ho.

- Zato **Izajáš vidí** ve své vizi Panovníka v celé jeho slá- vě. **Lem Hospodinova roucha** naplňoval celý chrám. To bylo něco neslýchaného. Shromážděný dav nic netuší, věnuje se bohoslužbě, zato Izajáš *spatřil Panovníka sedět na vysokém a vznosném trůnu jako krále*. Velešvatyně měla zvýšenou podlahu, takže uvnitř měla podobu **vyvýšeného trůnu**, na jehož horní plošině stála Boží schrána. Ta byla považována za podnoží jeho velebnosti. Při vnášení schrány o novoročních slavnostech

měl lid otevřený výhled až do svatostánku (1 Kr 6, 16).

- Ve své vizi prorok viděl také nebeské dvořanstvo: **serafy** shromážděné kolem Hospodinova trůnu. Podle předasijských představ to byly postavy pololidské, polozvířecí, podobné okřídleným hadům s lidskou tváří a rukama. V Boží blízkosti si i oni zakrývali tvář a nohy. Ani ti, kdo ustavičně přisluhují Bohu, nemohou hledět přímo na jeho tvář.

- Serafové velebili Boha mohutným **chvalozpěvem** (v. 3), pod kterým se zachvíval chrám až v základech. Trojí zvolání **Svatý**, stejně jako **dým** rozšířený po celém prostranství chrámu, vyjadřují plnost svatosti, která je nejvlastnější podstatou Boží bytosti. Jí se odlišuje od všeho stvořeného, žádný člověk této svatosti nedosáhne vlastním úsilím.

- Nanejvýš může člověk pochopit něco z Boží slávy, když sám sebe najde v „**zástupu**“ Hospodinových věrných, nebeských i pozemských. Pak ovšem zcela realisticky poznává vlastní bídu a zhroutil se nad svou hříšností.

- Izajášův prožitek je tak mocný, že si uvědomuje svůj nevyhnutelný konec. „**Běda mi!**“ Bytostně si uvědomil, že je hříšný člověk, člen hříšného společenství - národa. Na vlastní oči spatřil Krále, Hospodina zástupů, nemůže nezemřít. Příběh se odehrává v souvislosti se slavnostním vjezdem Hospodinovým do chrámu, aby tam soudil. I lidský král rozhodoval o životě a smrti svých poddaných, natož král božský.

- Ten však prokazuje svou moc a slávu také tím, že odpouští nepravost a slitovává se. Očištění se uskuteční pozoruhodným obrazem, kdy jeden ze serafů kleštěmi přiloží **žhavý uhlík** z Hospodinova oltáře k prorokovým ústům. Tak mu bylo sděleno odnětí jeho viny.

- Hospodinem očištěný prorok může uslyšet konkrétní Boží Slovo. Je jím otázka: „**Koho pošlu a kdo nám půjde?**“ Otázka je zjevně určená právě mladému Izajášovi. Poněkud překvapuje množné číslo v 2. části otázky: Kdo **nám** půjde? Zdá se že Hospodin potřebuje proroka nejen kvůli sobě, ale také pro celé své dvořanstvo. Nebo snad pro onen „**zástup**“, který - jako „Hospodin zástupů“ (v. 3 a 5) - pojal do svého jména? Možná, že Hospodin zástupů potřebuje někoho ze zástupu, aby předstoupil před „taky Hospodinův zástup“ s vážným slovem o Hospodinově soudu, který začne od domu Božího. Neradujte se, lidé, předčasně, že Hospodin napřed potrestá vaše nepřátele. Jako by už předem předjímal, že trest vykonaný na Izraeli bude vlastně ve prospěch lidu. Taková zvěst se ovšem sděluje nesnadno.

- Izajáš bez zaváhání přitakává: „**Hle, zde jsem, pošli mne!**“ Ta pohotovost není tolik udivující, když si představíme, jak silný zážitek má prorok za sebou. Právě se setkal s Hospodinem, přijal od něho „nový život“, právem se cítí „oddělený, připravený“, ke službě.

- Hospodin posílá Izajáše s **tvrdým vzkazem**. Rozhodl o zkáze svého lidu, ale nechce ho nechat v nevědomosti o svém soudu. Svými slovy má prorok lid ještě více zatvrdit v jeho svévolném a vzpurném postoji. Stojíme tu před hádankou podivnosti Božích cest. Podobně kdysi Hospodin zatvrdil srdce farao-novo, když s ním Mojžíš projednával vyjití z Egypta.

- Prorokova následná otázka na **délku** či dobu trestu není námitkou, spíš nevyslovenou přímluvou, aby trest netrval příliš dlouho.

Takže když se katastrofy skutečně dějí, není to Tvůrcovo porušení smlouvy s Izraelem, nýbrž její potvrzení. Výsledkem národních katastrof pak není odvrácení od víry, nýbrž její posílení a přimknutí se k ní. Psychologickým ziskem je schopnost přetvářet nehody a katastrofy v pozitivní budoucnost, protože po nich následuje katarze, očista a transformace celonárodní psychiky: Mi 7,8-9. (Srv. Benjamin Kuras, Zakázané ovoce vě-dění; str. 150.)

- Navzdory velké složitosti této prorocké zvěsti a celého prorockého údělu však platí, že Izajáš je prorokem naděje. Hned v 1. kapitole je naznačen prostor pro změnu Božích plánů.

Omyjte se, očistěte se.. (Iz 1,16-20). Také již zmíněný **Immanuel** (Iz 7,10-14) či **proutek z pařezu Jišajova** (Iz 11,1-10) a další izajášovské texty mohou být vodítkem k naději a radosti z Hospodinovy spásy.

3. FORMULACE TÉMATU

Osobnost proroka Izajáše je nádherná svým pozitivním předznamenáním a směřováním k záchraně, spáse. I když zvěstuje nepříjemné věci a často musí předat velmi tvrdé slovo od Hospodina, zůstává pevně spojen se svým lidem a povzbuzuje ho k naději. Ač sám zřejmě z kruhů blízkých královskému dvoru, poutalo jej přátelství k osobě velekněze - otevřeně se staví na stranu bezmocných, utlačovaných, ponižovaných a okrádaných. Přes někdy tvrdá slova zůstává prorokem radostné zvěsti, která bude mít své veliké vyústění v Novém zákoně a v osobě Ježíše Krista.

4. ÚSKALÍ TEXTU A LINIE PŘÍBĚHU

Izajášovské texty bývaly někdy vykládány výhradně christologicky. Docházelo pak k jejich „křesťanskému přetížení“. Spíš bych zdůraznil propojení proroka s národem, jeho zbožností i kultem, což vůbec nebránilo Hospodinu v tom, že si ho osobně povolal, očistil a tak připravil pro svůj úkol.

. OSNOVA VYPRÁVĚNÍ

Úkolem motivačních úvodů **1 b i c** je pokusit se vtáhnou děti do problematiky povolání či oslovení k nějakému úkolu či poslání. Samo vyprávění příběhu pak může být podnětem k dalšímu rozhovoru o tom, jak je či byl někdo povolán k určité službě. Nemusí jít přitom hned o povolání Pánem Bohem nebo církví, je možné hovořit o volbě povolání obecně, nebo o povolání k určité společenské angažovanosti.

- I. Slavnostní bohoslužby
- II. Izajášovo vidění
- III. Očištění - příprava k poslání proroka
- IV. Boží otázka a Izajášovo odpověď
- V. Prorocký úkol
- VI. Přinášení naděje

K vyprávění je také možno využít textu z příručky Proroci dětem 1999/2000 1. díl, str. 58.

6. A) K PRÁCI S PRACOVNÍM LISTEM

Pracovní list lze použít kdykoliv; některé části však vybízejí k vypracování před, během či až po vyprávění.

Co už o Izajášovi vím?

Lze využít v úvodu (viz bod **1a**); možná si někdo vzpomene na souvislost s adventem, nebo že Izajáš je první ze čtyř velkých proroků v bibli.

Co nám zpívá na naší cestu víry?

Během vyprávění či po něm můžete s dětmi vymyslet sloku o Izajášovi do písně: A zástup stále přichází a zas jde dál. a napsat ho na pracovní list. (viz bod **6**)

Kde se Izajášova písnička ozývá v bibli?

Je možné připomenout povolání Mojžíše v ohnivém keři (Ex 3) nebo oslovení Samuele (1S 3), případně citování Izajáše v Mt 1, 23 (Emmanuel) a v Mt 3,3.

8. VYPRÁVĚNÍ

I. SLAVNOSTNÍ BOHOSLUŽBY

Ten rok prožívali v Judském království významné události. Jejich král Azarjáš podlehl dlouhé a těžké nemoci, vlády se ujal jeho následník Jótam. Velké nebezpečí hrozilo od Asyrské říše. Lidé spoléhali na to, že s Boží pomocí se nový král ubrání dobytčím nepřítelům. Každoroční velkolepé oslavy Nového roku proto byly zvláště pečlivě připravovány. Při slavnostním průvodu s truhlou smlouvy si všichni s rozehvěním připomínali, jak jejich otcové slavně vítězili v těžkých bitvách. Byla-li s nimi truhla smlouvy, věřili, že je s nimi sám Hospodin. Ne náhodou se o ní říkalo, že je podnoží Hospodinovy slávy. Všichni v chrámu ji s nadšením vítali, když na závěr novoročního procesí byla opět přinesena do chrámu a uložena na vyvýšené, nejčestnější místo, které symbolizovalo královský trůn. Všichni, i nový král, věděli, že jediným vladařem je Hospodin. Jen on může porazit jejich nepřátele, jen on je může zachránit před silnějším protivníkem.

II. IZAJÁŠOVO VIDĚNÍ

Mezi účastníky bohoslužeb byl také mladík, jmenoval se Izajáš. Jeho rodina tradičně patřila ke královskému dvoru; byla to rodina oddaná Hospodinu, jeho jméno v překladu znamená: „Hospodin je záchrana“. Izajáš spolu s ostatními sledoval průběh bohoslužeb, ale najednou viděl mnohem víc než všichni

Moje okénko

Prázdný rámeček slouží k vymalování po vyprávění.
Co mě v příběhu oslovilo? Za co bych chtěl prosit?
Větší děti mohou samy něco napsat.

6. B) K PRÁCI S POSTAVIČKAMI

Předkreslené postavičky jsou prototypy postav: radující se, spící, kráčející, strnulá, vládoucí, v modlitbách. Vyberte - nejlépe po vyprávění i práci s pracovním listem - s dětmi jednu, která podle nich nejlépe charakterizuje Izajáše. Obkreslete, vybarvěte a dokreslete výraz ve tváři či všelijak jinak doplňte, vystřihněte a zavěste do řady svědků za poslední postavu, tj. za Ámosa.

6. C) TIP NA AKCI

Je možné naučit se a společně recitovat text Iz 6,3 („Svatý, svatý, svatý.“, nebo zpívat (třeba jako kánon) píseň Svatý (S 314), případně Sanctus (S 434).

Což takhle zaplnit prostor kostela, či místnosti vonným dýmem. (symbol Boží všude- přítomnosti, slávy a svatosti). Předchozí příprava je samozřejmě nutná. Je možné využít kadidlo, františka, vonnou tyčinku .

6. D) PODNĚTY K ROZHOVORU

- Zažili jste někdy něco mimořádného, co ostatní neviděli nebo neprožili?
- Co děláte, když máte z něčeho velký strach (zkoušení, písemka..)?
- Myslíte si, že se dá v kostele prožít něco mimořádného, něco jako prožil v chrámě Izajáš?
- Potřebují děti, dospělí, prosit za odpuštění?
- Víte, jak se rozhodovali vaši rodiče pro svá povolání?
- Co byste řekli na to, kdyby vás někdo požádal, abyste se stali (až budete velcí) starostou města, policistou, vojákem, farářem, misionářem v Africe, humanitárním pracovníkem.?

7. LITURGICKÝ RÁMEC

Vstupní verš: žalm 51,3.9

Smiluj se nade mnou, Bože, pro milosrdenství svoje, pro své velké slitování zahlad' moje nevěrnosti. Zbav mě hříchu, očist' zypem a budu čistý, umyj mě, budu bělejší nad sníh.

Písně:

Průběžná: Izajáš zpívá: „Svatý“,
Hospodin zástupů s námi je!
Naději nám dává, zpívej!
Hle, zástup stále přichází a zas jde dál.
(nápěv Marie má dítě, S 181)

Svatý, svatý, svatý, všemohoucí (D 641); Tebe, Bože, chválíme (EZ 161); Otče světél, dobrý Bože (EZ 208); Slunce z hvězdy již vyšlo (EZ 283); Sanctus (S 295); Svatý (S 314); Sanctus (S 434); To já, ó Pane můj (S 331); Příklad království tvé (S 280); Ave Maria (S 6)

Čtení: Iz 6, 1-8

ostatní. Jako by se mu otevřel pohled do samého nebe, až k samému Pánu Bohu.

Ano, viděl Pána všeho stvoření. Seděl na vysokém a vznosném trůnu, jenom lem jeho roucha na- plňoval chrám. Nad Hospodinem stáli serafové. To jsou zvláštní andělské bytosti se šesti křídly. A tito serafové zpívali mohutný chvalozpěv: „Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů, celá země je plná jehoslávy.“ Jejich volání bylo tak mohutné, že Izajáš měl pocit, jako by se pohnuly samotné základy chrámu. Prostor chrámu se naplnil dýmem.

Myslím, že si to ani představit nedovedeme, co Izajáš prožíval. Zdá se to až troufalé. Bible říká na jiném místě, že Boha nikdo neviděl, a to je pravda. To, co viděl Izajáš, bylo tak zvláštní, že něčeho takového se člověku dostává jen zcela výjimečně. A také nikdy nejde jen o to, aby se člověk podíval do nebe, ale o to, že mu chce Pán Bůh svěřit nějaký velký úkol. Tak tomu bylo i u Izajáše.

III. OČIŠTĚNÍ - PŘÍPRAVA K POSLÁNÍ PROROKA

V tu chvíli si ovšem mládenec uvědomil nejen velikost Boží svatosti a slávy, ale i svou vlastní nicotnost lidskou bídu. Velice se polekal. Měl pocit, že musí zemřít. Vykřikl: „Běda mi, jsem ztracen. Vždyť jsem spatřil Hospodina - já člověk nečistých rtů, bydlící mezi stejně nečistými a hříšnými lidmi.“ Tu k němu přiletěl jeden z těch podivných andělů. V ruce měl žhavý uhlík, který vzal kleštěmi z oltáře, a dotkl se jeho rtů. Přitom mu řekl: „Hle, toto se dotklo tvých rtů, tvá vina je odňata a tvůj hřích je usmířen.“ Na upřímné Izajášovo vyznání Pán Bůh odpověděl odpuštěním. V tu chvíli musel Izajáš prožívat něco nevy-slovně krásného.

IV. BOŽÍ OTÁZKA A IZAJÁŠOVA ODPOVĚĎ

Vidění však pokračovalo. Izajáš uslyšel hlas, věděl že je to hlas Boží, který se ptal: „*Koho pošlu a kdonám půjde?*“ Mladík ani na okamžik nezaváhal a zvolal: „*Hle, zde jsem, pošli mne.*“ Pochopil, že celé to předchozí vidění byla vlastně příprava k tomu, aby od Pána Boha přijal nějaký důležitý úkol. Boží povolání obvykle člověka překvapí. Také Izajáš byl určitě překvapen, že právě jeho si Hospodin povolává, ale potom mimořádném vidění a zážitku vlastně ani nemohl jinak: Rozhodl se, že přijme úkol, který mu Pán Bůh svěří. Udělá vše, k čemu ho Hospodin pošle.

V. PROROCKÝ ÚKOL

Jeho poslání však vůbec nebude snadné. Má se stát Hospodinovým prorokem. Má předávat lidem Boží slovo. Má je vyučovat Božím cestám. Má oznamovat Boží vůli, ať se to líbí nebo ne. Vzápětí však slyší, že to bude ještě těžší, než si možná myslel: Jeho prvním úkolem bude zvěstovat Boží soud. Má zvěstovat zkázu měst, lidí, zvířat i přírody. Takové věci se vůbec neříkají snadno. Zvláště ne těm, které známe a máme je rádi.

Prorok Izajáš vzal svůj úkol vážně a poctivě. Věrně vyřizoval všechno, co mu Hospodin vložil do úst. Během svého života také zažil, že mnohé z těch nepříjemných věcí se také vyplnily. Jeho národ byl od nepřátel poražen a dokonce odveden do babylonského zajetí.

VI. PŘINÁŠENÍ NADĚJE

A přece Izajáš dovedl do slov soudu a zkázy vložit také slova naděje a radosti. Dovedl se zastávat všech chudých, utlačovaných, i těch, které ostatní nesnášeli. Ukazoval, že nic není ztraceno, že se ještě stále mohou změnit a usilovat o dobro (1,16 - 20). Dovedl právě jim přinášet naději. Jednou třeba přinesl zvěst o tom, že se narodí dítě, kterému dají jméno Immanuel, to je S námi Bůh. To proto, aby se lidé ani v největší nouzi necítili sami. Aby se spolehli, že i v té nouzi je Bůh s nimi (7, 10-17). Jindy zasedoval vytvořit obraz krásného harmonického světa, kde si nebudou ubližovat ani ti, kteří předtím byli nepřáteli: „*Vlk bude pobývat s*

beránkem, levhart s kůzletem odpočívát, kojeneč si bude hrát nad děrouzmije (11,1-10)."

Do sbírky Izajášových kázání byly později vloženy ještě jiné texty, krásné výroky dalších proroků, kteří kromě přísných výzev k nápravě dovedli také povzbuzovat a těšit. Ne náhodou se také Izajášovi říká Kníže proroků.

9. MODLITBA

Pane Bože, někdy se ocitáme ve velikém zmatku, nevíme si rady, nemůžeme se rozhodnout, co mámedělat. Občas také míváme strach, že něco nezvládneme či pokazíme, že prostě na něco nemáme. Prosíme, pomoz nám. Dej, abychom se dovedli rozhodovat správně a dokázali žít poctivě. Dej také, abychomv sobě našli odvahu a schopnost někomu pomáhat a přinášet naději těm, kdo ji ztrácejí. Amen